

گزارش :

پیشنهاد ثبت اثر در فهرست آثار ملی

مسجد علمدار

۸۰
۱۳۸۵

تهیه کننده گزارش : قاسم کریمی وند

۱ - موقعیت طبیعی :

شیراز مرکز استان فارس، ۱۰۳۰۰ کیلومتر مربع وسعت دارد. از شمال به سیدان، مرودشت و ارسنجان، از جنوب به جهرم و فیروزآباد، از مشرق به استهبان و فسا و از مغرب به کازرون و ممسنی محدود می‌شود. ارتفاع شیراز از سطح دریا ۱۵۴۰ متر است.

۲ - موقعیت فعلی :

خیابان بین‌الحریمین، کوچه امامزاده پنج‌تن، مسجد علمدار

۳ - تاریخچه بنا :

بنای این مسجد متعلق به دوره قاجاریه می‌باشد.

۴ - مشخصات بنا :

پلان بنا به شکل مربع و به صورت حیاط مرکزی و اتاق‌های جانبی ساخته شده است. سردر ورودی بنا دارای یک طاقنمای تزئینی است که پس از عبور از یک دالان کوچک وارد حیاط می‌شویم. در جانب شمالی و جنوبی بنا به ترتیب ۴ طاقنما و در جانب شرقی و غربی بنا به ترتیب ۳ طاقنما جلب نظر می‌کند. شبستان در اصل به شکل نعل امسی ساخته شده است. محراب شبستان در سمت غربی بنا ایجاد شده است. پوشش سقف مسجد به شکل هرقچین کار شده است و در گوشه‌های اطراف سقف بنا از

گوشواره استفاده شده که زیبایی خاصی به بنا بخشیده است. شیوه آجرچینی در حیاط مسجد به صورت خفته و راسته می باشد. به تعداد ۱۰ ناودان سنگی نیز دور تا دور حیاط مسجد وجود دارد که در اصل مجرای آب های اضافی و آب باران به حیاط مسجد می باشند. یک حوض کوچک $۱/۵ \times ۲/۵$ متری نیز در وسط حیاط ساخته شده است. نکته جالب توجه در این مسجد استفاده از یک تکه سنگ لوزی مانند به عنوان علامت برای مشخص کردن ساعت اذان و جهت قبله می باشد که در وسط حیاط نصب شده است. مصالح عمده مورد استفاده در ساخت بنا شامل سنگ، آجر و ملاط گچ و گل می باشد.

۵ - نوع بهره برداری و خصوصیات بارز بنا:

در حال حاضر محل نماز و جایگاه عبادت نمازگزاران می باشد و خصوصیت بارز آن داشتن ۲ محراب و تزئینات اندک می باشد.

۶ - عوامل تزئین شده و نوع آنها :

تزئینات این مسجد بیشتر در طاقنمای ورودی و محراب آن جلوه گر است که از کاشی معقلی و معرق در آن استفاده شده است. در برخی قسمت های پوشش عرقچین نیز از کاشی معقلی به طور پراکنده استفاده شده است.

۷ - نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت آن در ردیف آثار تاریخی

مالکیت این مسجد زیر نظر اداره اوقاف می باشد و تاکنون در فهرست آثار تاریخی به ثبت نرسیده است.

۸ - اقدامات انجام شده در مورد بنا با ذکر مشخصات :

از این بنا گزارش نیش، عکس و نقشه تهیه شده است.

۹ - توضیح ضروری و اختصاصی بنا :

این مسجد در حال حاضر به دلیل گذشت زمان و نفوذ رطوبت در قسمتهای مختلف آن در حال ویرانی است با توجه به قدمت این مسجد و اهمیت ثبت آن در فهرست آثار ملی رسیدگی و مرمت بنای آن در اسرع وقت بایستی مورد توجه قرار گیرد والا این اثر با ارزش رو به ویرانی خواهد رفت.

اشاره به اقداماتی که در دوره‌های گذشته روی بنا انجام شده است.

۱ - توسعه و یا تعمیرات دخل و تصرف انجام شده تاکنون :

این بنا در دوره پهلوی مختصر تعمیراتی شده و در سالهای اخیر نیز برخی قسمتهای آن مرمت شده است ولی قسمتهای اساسی آن هنوز مرمت نشده و در حال ریزش و ویرانی است. قسمتهای مرمت شده و تعمیرات آن شامل تعویض کف حیاط پوسیده موزالیک، پوشش ازارهای سنگی داخل حیاط به وسیله سیمان و برخی تعمیرات پراکنده دیگر می باشد.

شماره عکس: ۳

شماره عکس: ۲

شرح عکس: رواق ضلع غربی

شرح عکس: ضلع شرقی

SC 1:100

اداره کورسات زهنی استان	
عنوان پروژه	ثبت
محل نقشه	پلان
نام اثر	مسجد طبردار
برداشت	م. تقوی ق. بزرگوار
ترجم	م. تقوی

